

Schriftlicht

Waar de Geest woont

P. Niemeijer

Ze bleven trouw aan het onderricht van de apostelen, vormden met elkaar een gemeenschap, braken het brood en wijdden zich aan het gebed.

(Handelingen 2:42)

Stormachtig kwam de Heilige Geest met Pinksteren wonen in de kerk. Duidelijk zichtbaar en hoorbaar: stormgeluid, vlammen die op vuur leken, vreemde talen en massa's toetreders tot de kerk. Oud en jong prees de HERE. Wat is er nog over van dat geestelijk geweld? Waar is de Heilige Geest sindsdien gebleven? De storm is gaan liggen, het vuur lijkt gedoofd. Op de pinksterdag dromden de mensen spontaan samen. Wij moeten alle zeilen bijzetten om mensen erbij te halen en te houden. Hoe vaak was het niet zo dat kerkmensen anderen niet aantrokken maar elkaar de kerk uit vochten? Hoeveel jongeren hebben afgehaakt omdat ze veel vlees en weinig Geest ontdekten? Waar is de Geest nu? Moeten we niet terug naar het begin? Naar die eerste pinkstergemeente? Dat is toch de bron?!

Ja, maar wáár verlangen we dan naar terug? Naar de *tekenen* van de pinksterdag? Of naar de *vrucht* ervan? Wij zijn vaak in de ban van de machtige verschijnselen op de pinkstern morgen, maar dat waren 'maar' tekenen. Ze fungeerden als kerkklokken en vertolkten op die ene, eerste pinksterdag een boodschap. Ze vormden een verhuisbericht: de God van vuur en wind en profeten is verhuisd van de tempel naar de gemeente van Jezus Christus. En toen dat duidelijk was, hadden ze hun taak volbracht. Daarna kwamen andere dagen. Lucas geeft aan waar de Geest zichtbaar *bleef* in de eerste gemeente in Jeruzalem: Zij die zich in die begintijd aansloten bij de gemeente, bleven met die gemeente trouw aan het onderricht van de apostelen, vormden met elkaar een gemeenschap, braken het brood en wijdden zich aan het gebed.

Trouw

Ze bleven *trouw*. Blijkens de grondtekst niet alleen bij het onderricht van de apostelen, maar ook in de manier waarop ze hun onderlinge band beleefden, in het breken van het brood en in hun gebedsleven. Ze vormden een hechte gemeenschap, ze braken telkens weer het brood, en hun leven kenmerkte zich door permanent gebed.

Trouw was het kenmerk van de christenen in Jeruzalem. Over heel de linie. Actieve trouw. Volhouden. Tégen allerlei verzet in en dóór allerlei ellende heen. Blijven volharden! Die trouw spreekt niet vanzelf. Vroeger niet. Vandaag ook niet.

Als we denken aan vroeger: hoe vaak is Israël in zijn geschiedenis niet ontrouw geworden aan de HERE?! In de Richterentijd ging het telkens een tijdje goed, maar dan sloeg de afval toe. Onder de koningen was het al net zo. Soms leefde het volk voor de HERE. Maar dan kwam er een slechte koning en was er voor de profeten geen houden meer aan. Wat ze ook zeiden, het volk liet zich niet terugroepen van zijn zonde en afgoderij. Het liep uit op de verwoesting van stad en tempel in Jeruzalem en op de ballingschap in Babel. Gods werk leek vastgelopen op Israëls ontrouw. De HERE kondigde aan dat er een *nieuw* verbond zou komen. Een verbond

waarin Gods *Geest* zou komen wonen in zijn volk. Die zou de wet van God in hun binnenste schrijven, op de tafels van hun hart. De Geest zou zorgen voor een trouw volk van God. Dat zie je op de pinksterdag. Er groeit een gemeente die door de Geest bewaard gaat worden bij Gods Woord en dienst, de eeuwen door. Sinds Pinksteren is er al méér tijd verstreken dan tussen Abraham en Christus. En de Geest deed Christus' kerk volharden.

Die eeuwenlange bewaring spreekt niet vanzelf. Trouw hebben we als mensen ook niet van onszelf. Als je de krant leest, ook de kerk- en opiniepagina's, zie je hoe wij, mensen, zijn. Wat een hypes. Wat een drukte. Wat een vlagen van dit en van dat. De ingezondenstukkenrubriek staat telkens weer in lichterlaaie. Vaak over zaken die na een poosje weer vergeten zijn. Ideeën bleken luchtballonnen. Werkgroepen die druk aan de weg timmerden, zijn inmiddels opgeheven. Projecten en evenementen die hopen geld verslonden, stierven een zachte dood. Even kicken, even beleven, is wat anders dan: beklijven en trouw. Gelukkig is het de Here die zijn kerk vasthoudt. Hij alleen geeft haar stabiliteit. Hij maakt haar trouw.

Het onderricht van de apostelen

Ze bleven trouw, schrijft Lucas, aan het onderricht van de apostelen. Het gaat hier om de tijd meteen na Pinksteren. Dan staat er nog geen vastomlijnde leer op papier. De bijbelboeken van het Nieuwe Testament zijn allemaal van later datum. Die moeten nog geschreven worden. Bij het onderricht van de apostelen zullen we in onze tekst dus nog niet moeten denken aan een welomschreven leer op papier, maar aan hun levende onderwijs, elke dag opnieuw.

Het onderwijs dat de apostelen *gaven*. Wat hadden ze tijdens het leven van de Here Jezus vaak blij gegeven van onbegrip en kleingeloof. Hoe weinig kenden ze toen nog de Schriften die van Hem getuigden. Ze werden de veertig dagen tussen Pasen en Hemelvaart door Christus zelf onderwezen. En daarna ontvingen ze de Geest, de Trooster, die hun de volle waarheid leerde. Die hun liet zien wie Christus was, en wat Hij deed en wilde. Hij bracht hun te binnen alles wat ze nodig hadden. Hij gaf hun inzicht in de Schriften en in de woorden die ze van de Here Jezus hadden gehoord. Hoor, hoe Petrus de Schriften kent en op Christus weet toe te passen. En de apostelen dragen dat van nu af over. Als getuigen in dienst van de Geest.

Mensen horen de prediking en komen tot geloof. Ze laten zich dopen en sluiten zich publiek aan bij de gemeente van Christus. En eenmaal bij de kerk blijven ze gretig, gretig om steeds meer te horen en te weten te komen over Jezus van Nazaret, over zijn werk, zijn persoon, zijn evangelie. Die gretigheid is het eerste kenmerk en de eerste vrucht van de aanwezigheid van Gods Geest in hen. Ze bleven trouw aan het onderricht van de apostelen. Ze bleven komen en kregen niet genoeg van hun onderwijs over de Here Jezus en over de dienst van God.

Dat komen bij de apostelen betekende een keuze! Ze gingen niet langer naar de tempel en de priesters met heel hun imposante offerliturgie. Ze gingen naar de leerlingen van Christus. Ze gingen niet meer naar de rabbijnen met hun levenslessen. Maar naar de gemeente van Christus. Over Hem wilden ze horen. Hij was hun leven. Ze kózen! En ze werden het niet zat. Het werd niet saai. Het ging toch over hun Verlosser?! Hij schonk uitzicht en houvast!

Die gretigheid om over de Here te horen, is nog steeds hét kenmerk van een kerk waar de Geest woont. Leerling van Christus willen zijn. Hem steeds beter leren kennen in zijn sterven voor ons en in de kracht van zijn opstanding. Zoeken naar wat Hij ons bevolen heeft. Hij, die onze Heiland is. Kenmerkt die heilbegerigheid en gretigheid naar het evangelie van Christus ook ons vandaag? Waarnaar gaat ons hart uit? Als we nog altijd een behoorlijke kerkgang en deelname aan catechese en bijbelstudie kennen, is dat iets om diep dankbaar voor te zijn.

Want *vanzelfsprekend* is het niet. En het *blijft* ook niet *automatisch*. Het is er door de Geest die onder ons woont. Juist daarom is teruglopende kerkgang en stagnerende inzet voor catechese en bijbelstudie, terwijl het bezoek aan vermaak en amusement wel toeneemt, een veeg teken. Terwijl de Geest ons wil leren wie Christus is, laten wij het toch niet afweten?! Waar zie je vandaag de Geest? Daar waar Christus verkondigd en onderwezen wordt. Waar men gretig is naar zijn evangelie, en heilbegerig. Waar niet de trek naar de wereld, een zorgeloos leven en mooie spulletjes, maar het verlangen naar kennis van de Here ons bezielt.

Gemeenschap

De eerste christenen in Jeruzalem kenmerkten zich verder door de gemeenschap die ze vormden. Een hechte en herkenbare gemeenschap. Een eigen gemeenschap: afgescheiden van de menigte die naar de tempel en de rabbi's ging en bleef gaan. Zij gingen naar de gemeente rond de apostelen van Christus. Die was hun door God aangewezen als zijn nieuwe huisadres. Daar woonde zijn Geest. Daar kwamen ze samen. Daar beleefden ze hun verbondenheid.

In het begin van het boek Handelingen valt de sterke band op tussen hen die in Christus geloven. Het zijn geen losse gelovigen met allemaal een hoogsteigen band aan de Here. Ze vormen zelfs geen 'optelsom' van gelovigen. Er is gemeenschap. Hoe snel de gemeente ook groeit en hoe groot ze ook wordt, de eenheid en verbondenheid valt op! En blijft opvallen! Die verbondenheid is er niet door henzelf. Ze is er door de Geest die onder hen is komen wonen. Hem zie je daarin aan het werk. Het is geen gemeenschap die door menselijk kunst- en vliegwerk in stand gehouden moet worden, of die beheerst moet worden door nestgeur of spuitjeslucht, maar het is een gemeenschap die door de Geest gewerkt is en waar de wind van de Geest door waait. Het is een diepe gemeenschap. Men is één van hart en ziel: één in het geloof. Dát is de diepe bron. Allen hebben ze deel aan een en dezelfde Geest. Hij woont in hen allen. En ook niet anders dan via Hem hebben ze allen samen deel aan Christus. In de Bijbel heten wij zelf tempel van de Heilige Geest. Hij wil in mij wonen. Maar bedenk, dat dat ook de naam is van de gemeente als geheel: tempel van de Heilige Geest. Juist als de Geest die in de *gemeente* woont, woont de Geest in *ons*. En Hij verbindt ons dus met die gemeente.

Wij leven in een tijd waarin vooral oog is voor de mens als individu. Men heeft weinig meer met instituten. Men wil zich niet voor langere tijd binden aan iets. Je moet kunnen veranderen als je dat wilt. Je wilt best aan een klus of kortlopend project meedoen, maar structureel je ergens voor inzetten, dat knelt en verveelt. Ik wil wel *geloven*, maar die *kerk*...

Waar het vormen van een echte en hechte gemeenschap vrucht is van de Geest van Pinksteren, daar komt het in die gemeente ook aan op liefde. Het Nieuwe Testament roept ons voortdurend op om één van Geest te zijn en ons niet tegen elkaar uit te laten spelen of tegen elkaar op te zetten. Weet je aan elkaar gegeven. Schrijf elkaar niet af, maar houd elkaar vast. De vrucht van de Geest die Paulus in Galaten 5 beschrijft, is juist daarop gericht. Het zijn allemaal vruchten die de gemeenschap die er in Christus is, bewaren en in stand houden: liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing. Het is allemaal gericht op de omgang met anderen. Je kunt geen vrucht van de Geest vertonen op je eentje. Zijn vrucht is juist gericht op samenleven! Hij verbindt al die mensen aan elkaar en doet ze daaraan inhoud en vorm geven. Door Hem ben je echt *kerk*!

Het breken van het brood

Ze braken het brood, is het derde wat Lucas noemt. Ook daarin waren ze trouw. Zo vlak na Pinksteren is dat 'breken van het brood' waarschijnlijk nog geen aanduiding van het avondmaal. Het is de vraag wanneer men dat voor het eerst regelmatig is gaan vieren. Het gaat bij dat 'breken van het brood' ook niet over gewone maaltijden. De formulering is opvallend: ze braken *het* brood. Ze aten allemaal van hetzelfde brood dus. Het zal wel wijzen op maaltijden waarin de christenen samen aten en waar elk kon eten van een gezamenlijk gedekte tafel. Maaltijden waar armen konden mee-eten van de spullen die door rijken waren meegenomen. Liefdemalen. Later zal aan deze liefdemalen het vieren van het avondmaal gekoppeld zijn. Dan vierde men 's avonds ná deze liefdemalen het avondmaal.

Deze gezamenlijke maaltijden waren een prachtig blijk van onderlinge hulp en dienst. Zeker als je terugdenkt aan het volk Israël in de oude bedeling. Wat hebben de profeten moeten strijden tegen sociaal onrecht, tegen verdrukking van armen, en tegen verwaarlozing van de sabbatsjaren met hun sociale strekking. Naast afgoderij was het dé grote zonde van Israël die leidde tot de ballingschap. Het zou dan ook het werk van de *Geest* zijn die God beloofde, dat men weer naar elkaar zou omzien en één zou zijn van hart en ziel (Jer. 32). Men zou elkaar niet langer voorbijlopen en uitbuiten, maar elkaar helpen om te leven in Gods wereld en in Gods dienst. En dát gebeurt nu na Pinksteren in Jeruzalem. Daar is gastvrijheid en hulp, barmhartigheid en dienstbetoon. Men at samen en hielp elkaar. Diaconale zorg, zouden wij zeggen. Het is altijd een van de opvallende kenmerken van het christendom geweest.

Waar zie je vandaag de Geest aan het werk? Daar waar mensen zelfzucht en zelfvoldaanheid afleggen. Waar ze niet leven voor eigen rechten en eigen welzijn. Waar ze niet steeds meer voor zichzelf willen, of 'ik' en 'zelf' de toverwoorden zijn. Maar daar waar ze oog en hart hebben voor hun broeders en zusters, en voor allen die de Here bij zijn gemeente wil roepen. Daar waar mensen worden uitgenodigd en getrokken naar die gemeenschap van Christus en zijn Geest. Een kerk die bekend is door de liefde die *binnen én vanuit* haar wordt gevonden!

Gebeden

Het vierde kenmerk dat Lucas noemt, is: ze wijdden zich aan het gebed. Daarbij gaat het om alle soorten van gebeden: dankgebeden, lofzeggingen, smeekbeden, voorbeden, gebeden om vergeving en hulp. Denk maar aan de enorme variatie in het boek van de Psalmen. Gezongen gebeden zijn dat. Israël kreeg van God alles aangereikt om een biddend volk te zijn! Kerk-zijn is ook vandaag méér dan een zaak van sociaal-zijn of allerlei activiteiten. Het gaat om meer dan een 'leuke', een 'gezellige' of een 'actieve' gemeente. Het gaat vooral om toewijding en overgave aan de *Here*, omgang met Hem, leven voor Hem. Juist dat is het werk van Gods Geest. Hij doet ons als priesters *naderen* tot God. Hij doet ons Abba, Vader roepen. Hij bidt met ons mee en vult aan wat aan onze gebeden ontbreekt. De Geest richt ons op *God!*

Een kerk die zich wijdt aan het gebed, is een kerk die niet de schijnwerper richt op eigen vroomheid en activiteit, maar verwijst naar de Here. Het is een kerk die zich realiseert dat het leven en ook het kerkelijk leven niet maakbaar zijn, maar afhankelijk van God en Christus en van zijn Geest. Deze God hoeft niet gezocht of overgehaald te worden om te helpen door menigtes van woorden of door stralende gebeden of marsen en nachten van gebed. Deze God wil gebeden zijn. Oprecht gebeden. Dáárop komt het aan. Niet mooi gebed of imposant gebed. Maar oprecht gebed. Daar luistert de Here naar. Al bid je in je eentje. Heel eenvoudig. Als het maar oprecht is! Bidden voor de gemeente, voor je wijk, voor de adressen erin. Bidden voor de stad waar je woont, de wereld waarin je leeft. Voor de overheden die je hebt, of die je nu welgezind zijn of niet. Bidden voor de voortgang van Gods werk en evangelie.

Bidden om open harten en oren. Bidden voor vervolgte broeders en zusters. Alles wat je bezighoudt in Gods machtige handen leggen, en daar laten! Het aan Hem *toevertrouwen*.

Wezenlijk

Lucas schetst het profiel van de pinksterkerk. Hierop komt het aan. Als ik om me heen luister, heb ik de indruk dat kerken vandaag aan ándere zaken worden afgemeten. Wat mag en kan er bij jullie allemaal? Er gebeuren best veel mooie en goede dingen. Maar wat Lucas aangeeft in Handelingen 2: dáárop komt het ook vandaag voor ons aan. Hebt u dóór hoe wezenlijk en belangrijk het is als je *dit* in de kerk ontvangt? Als je dit te gewoon en saai vindt, weet je niet wat voor groot wonder het is dat je Christus mag kennen, tot God mag naderen en in een echte gemeenschap leven mag. Als je van de dingen die Lucas noemt, niet meer blij wordt, word je het ook niet van andere dingen. Misschien wel een poosje. Maar het houdt geen stand. De enige die trouw kan geven, is de Heilige Geest. En waar je Hem in aan het werk ziet, dat vertelt Lucas: gretig zijn naar Christus en het evangelie, vorm geven aan de gemeenschap van de kerk, echt omzien en helpen, en in je leven open zijn naar en gericht zijn op God. Ziehier onze kerntaak in een nieuw kerkelijk seizoen!